

Kimmo Järvinen ©

Teollisuuden puurakentamisen kasvutavoitteet – millainen on suunnittelijatarve ?

Helsinki 2.3.2011 Kimmo Järvinen

Finnish Wood
Research

1. Finnish Wood Research Oy esittely
2. Rakentamista vai puutuoteteollisuutta – vai molempia ?
3. Miten puurakentamisen kilpailukykyä kehitetään ?
4. Teollisen puuelementtirakentamisen yhteistutkimushanke TEPUTU
5. Yhteenveto

FINNISH WOOD RESEARCH OY

- Perustettu maalikuussa 2009.
- Osakkaina 14 Suomalaista puutuotealan eturivin yritystä: Finndomo Oy, Huonekalutehdas Korhonen Oy, Raute Oy, Versowood Oy, Ekovilla Oy, Jartek Oy, Penope Oy, Metsäliitto osuuskunta, Ruukki Group Oyj, Stora Enso Wood Products Oy, Tikkurila Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Rakennusliike Rasto Oy, arkkitehtitoimisto Puusta Innovations Oy.
- Yhtiön tarkoituksena on puutuote- ja huonekaluteollisuuden ja niihin liittyvän teollisuuden (rakennus-, kone-, laite- ja kemianteollisuuden) yhteistutkimuksen edistäminen ja koordinointi, osakkaiden välisen tutkimusyhteistyön kehittäminen, eri maissa suoritettua alaan kuuluvaa tutkimusta seuraaminen, yhteydenpito alalla toimiviin tutkimuslaitoksiin sekä alaan liittyvän osaamisen vahvistaminen.
- Tutkimussalkun arvo (BUD2011) 3,5 M€.

Finnish Wood
Research

KÄYNNISSÄ OLEVAT HANKKEET 2010-2013

Energia- ja materiaalitehokas puurakentaminen:

Teollisen puuelementtirakentamisen tutkimushanke TEPUTU (1,6 M€)

Korjausrakentamisen kehityshanke SmartTES (1,4 M€)

Rakenteiden kosteustutkimus FRAME (0,8 M€)

Puutuotteiden kierrätys ja uusiokäytön kehittäminen:

Sustainable, competitive processing and end-use concepts for forest-based industries

DEMOWOOD (1,2 M€)

Uudet asiakaslähtöiset tuote- ja tuotantoteknologiat:

Uusien palvelukonseptien kehittäminen puutuoteteollisuudessa ServePUU (0,6 M€)

Biopohjaisten tuotteiden kehittäminen puutuotealalle (6 M€)

puu-biomuovikomposiittien kehittäminen

puun liimaamisessa käytettävien puupohjaisten polymeerien kehittäminen

puun uuteaineiden hyödyntäminen puun käsittelyssä

Finnish Wood
Research

YHTEISEUROOPPALAISET PUUTUTKIMUSHANKKEET

Valmistuu 2010

- FireInTimber
- GradeWood
- WoodExter
- MechWood I
- Improved Moisture

Suunnitteilla 2011-2013

- €CO2 (TEPUTU)
- IndoorAIR
- Eurocode 5
- MechWood II
- Acoustics

Finnish Wood
Research

**Rakentamista vai
puutuoteteollisuutta -
vai molempia ?**

Finnish Wood
Research

Jotta metsä- ja puutuoteala voi kehittyä, pitää luoda lisäarvotuotteita ja palveluita joilla on kysyntää

Kuluttajamarkkinoilla

Teollisessa
rakentamisessa
(Rakennusliikkeet)

Rakennuttajien ja
investoijien keskuudessa
ml. julkinen rakentaminen

Finnish Wood
Research

Nyt Suomi on jäämässä jälkeen puualan osaamisessa

1. Puurakentamisessa

- Kilpailukykyä vain pienissä kohteissa
- Rakennusliikkeet eivät ole omaksuneet puuta kerrostalo- ja julkiseen rakentamiseen

2. Puutuotteiden kehittämisessä

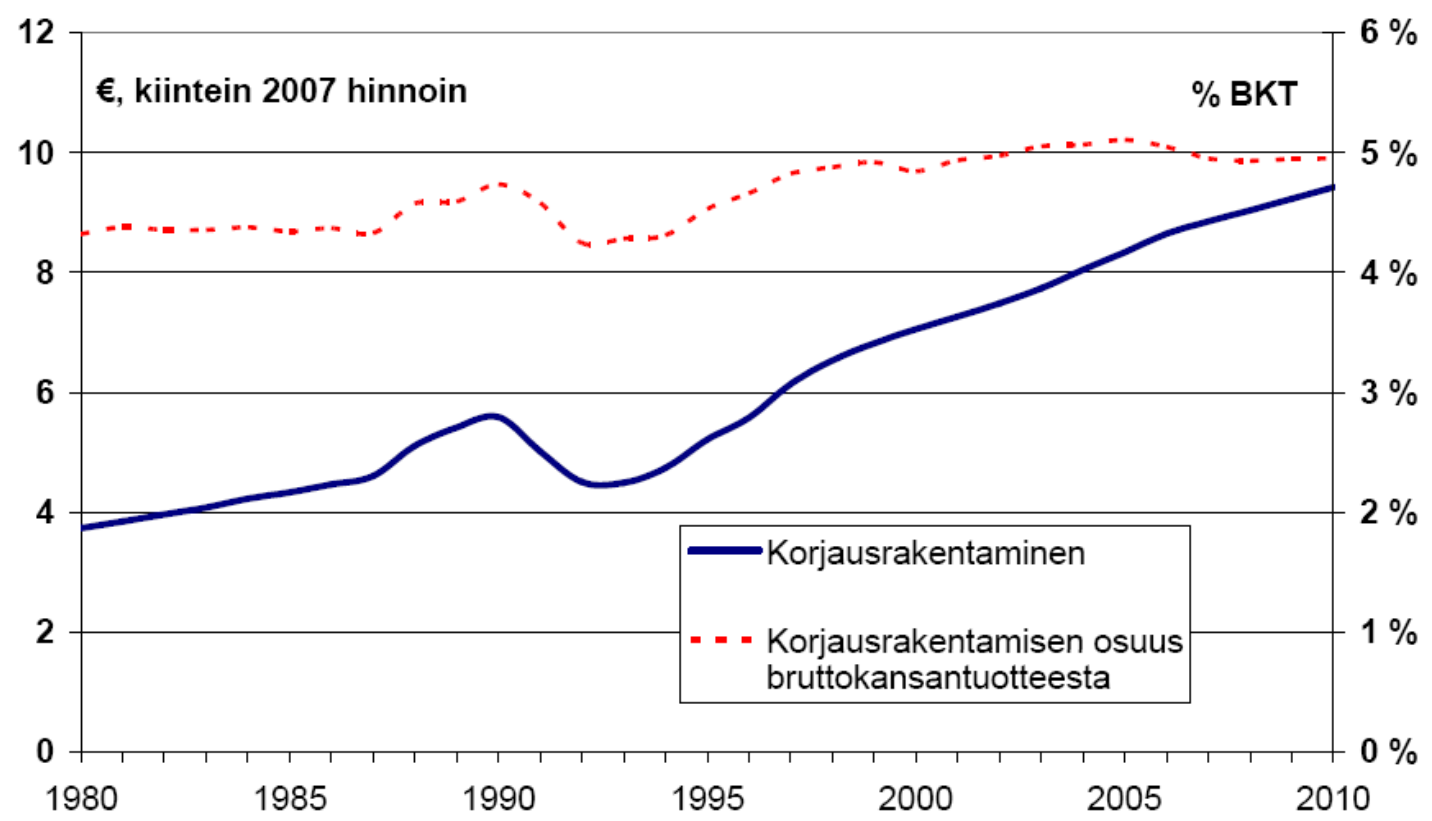
- Viimeistelyjä, valmiita kuluttajatuotteita vähän
- Teollisuuden komponenttien tarjonta vähäistä
- Rakennusjärjestelmät kirjavia

Finnish Wood
Research

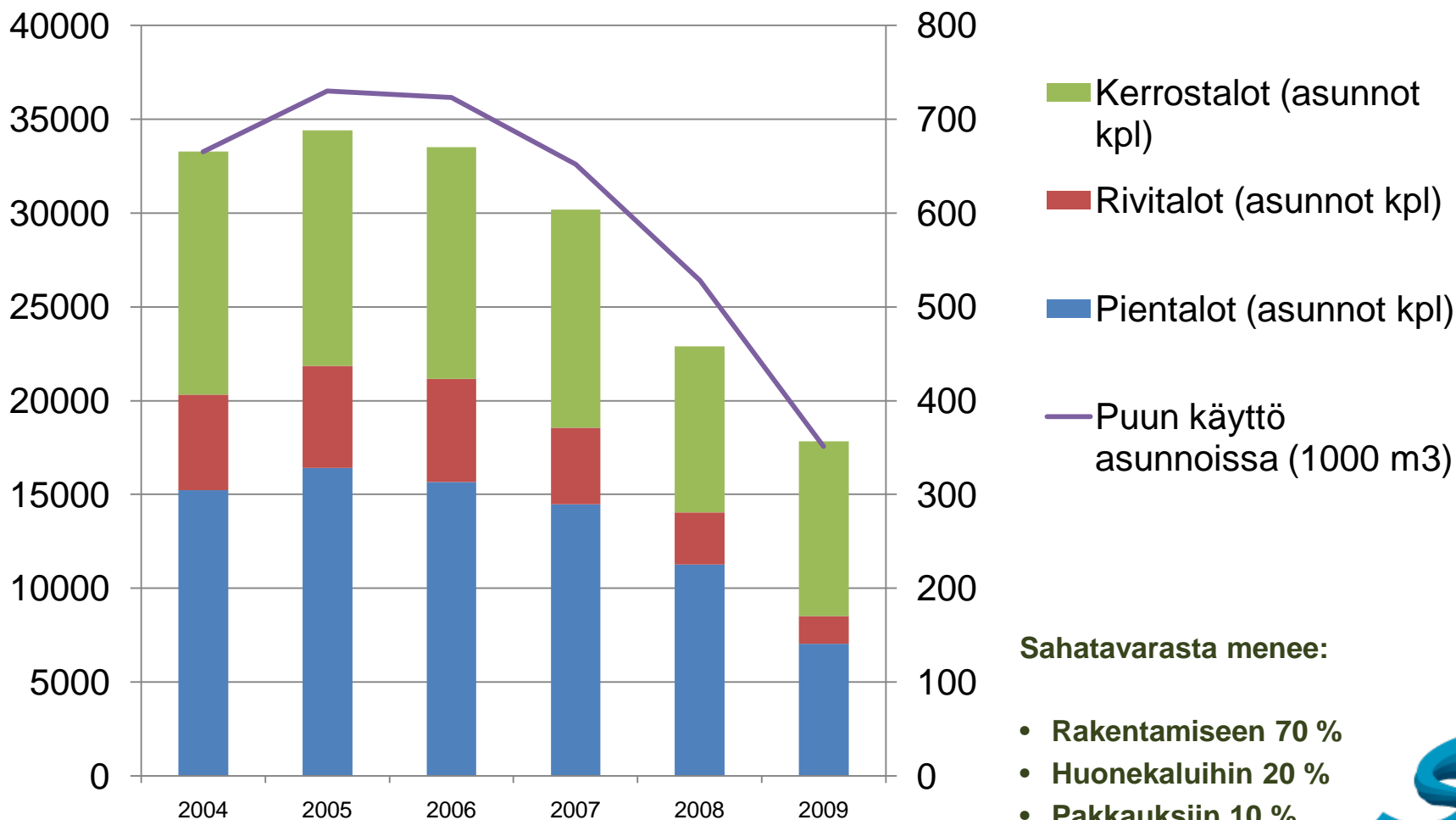

Korjausrakentaminen

Lähde: Tilastokeskus, VTT

Puun käyttö asuntorakentamisessa laskee

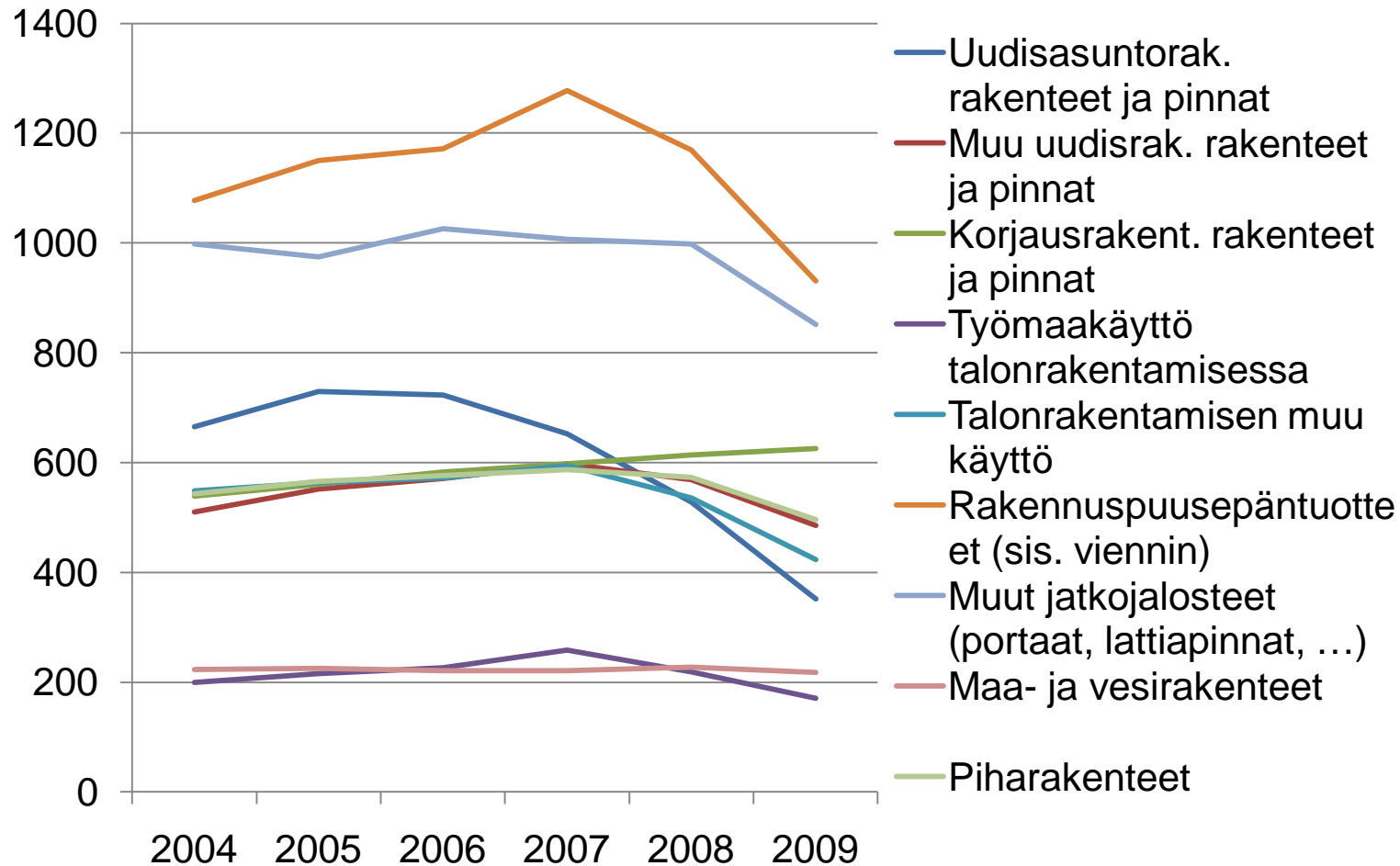
Sahatavarasta menee:

- Rakentamiseen 70 %
- Huonekaluihin 20 %
- Pakkauksiin 10 %

Finnish Wood
Research

Puun käyttö rakenteissa ja pinnoissa 2004-2009

Finnish Wood
Research

Samanaikaisesti puu jatkaa monissa muissa Euroopan maissa voittokulkuaan

7 kerroksinen puutalo
Saksassa

9 kerroksinen
puutalo
Lontoossa

Kirinäsiin suunnitella oleva
16-17 kerroksinen puutalo

Finnish Wood
Research

Teollisella rakentamisella parannetaan tuottavuutta, laatua ja työoloja

Miten puurakentamisen kilpailukykyä kehitetään ?

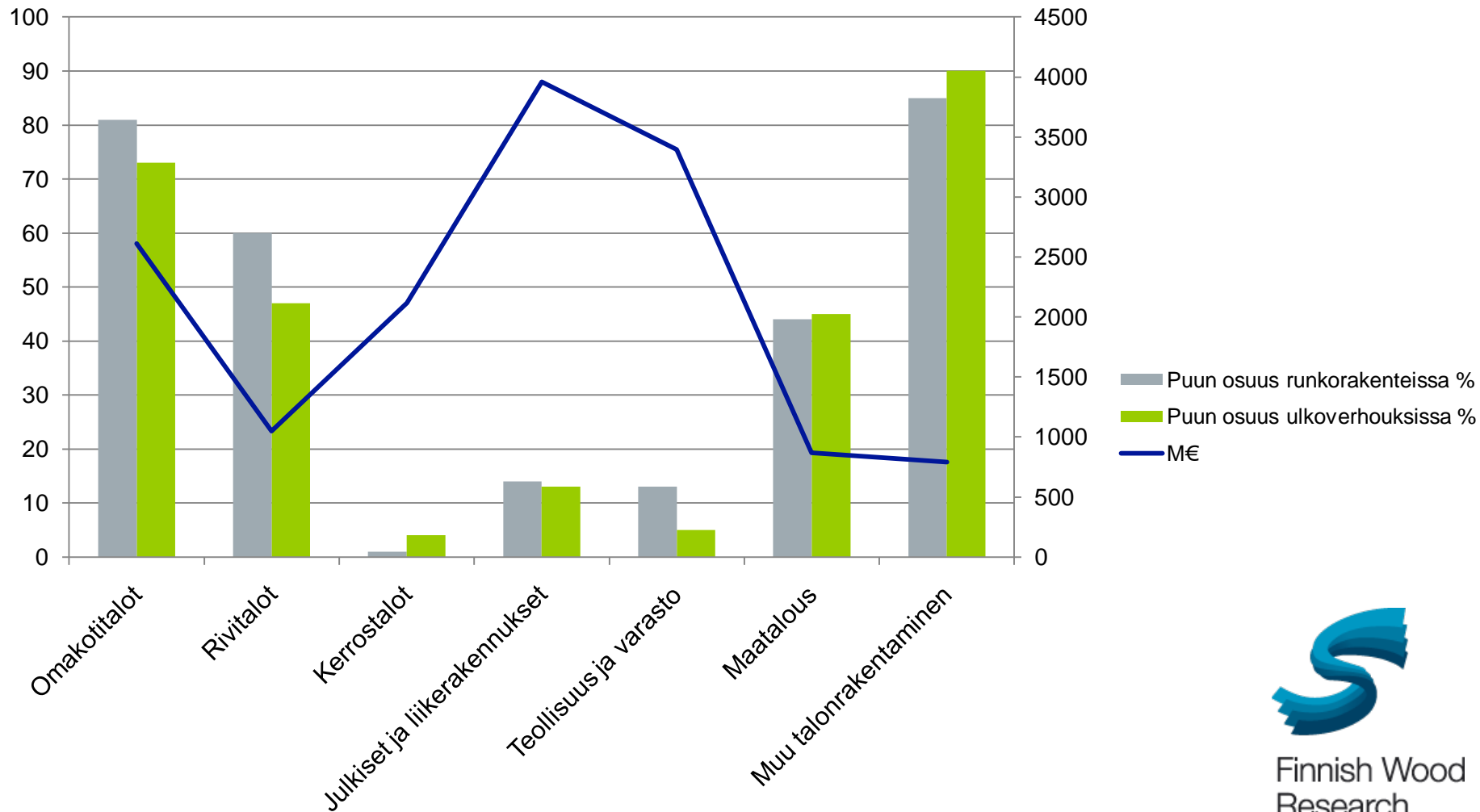
Finnish Wood
Research

Luodaan osaamisella ja koulutuksella maahamme työtä ja toimeentuloa, uutta yrittäjyyttä sekä vienti- ja verotuloja (ja taata samalla metsän arvon säilyminen)

**Publet metsän
myyntitulosta tulee
puurakentamisesta**

Näytöt on annettava ensin kotimaassa - puurakentamisen suurin kasvupotentiaali on ammattimaisessa rakentamisessa

Puun käytön merkittävin lisäpotentiaali on ammattimaisessa rakentamisessa

- 20 %-yksikön lisäys merkitsee rakentamisessa noin 4,8 miljardin euron rakentamisen liiketoimintapotentiaalia.
- Puutuotteiden liiketoiminnan kasvu nykytasolla olisi silloin noin 640 miljoonaa euroa.
- Laskelma ei ota huomioon kysynnän kasvun aiheuttamaa puutuotteiden arvon nousua.

Finnish Wood

 Metsäteollisuus

Toimilla voidaan saada aikaan merkittävää kasvua

2...3 vuoden kuluessa

- Kehitetään ammattilaisille suunnattua puurakentamisen täydennyskoulutusta ja synnytetään rakentamisen ja puutuotealan yhteistoiminta kilpailijoita vastaavalle tasolle.
- Kehitetään puuelementtirakentamisessa avoin teollisuusstandardi ja siihen perustuvaa teollista ratkaisutarjontaa.
- Käynnistetään lukuisia merkittäviä puurakentamisen demonstraatiokohteita.
- Puun käyttö on kääntynyt taas kasvuun.
- Alan kannattavuus, jalostusarvo ja työllisyys ovat nousussa.

Vuoteen 2020 mennessä

- Kotimaan sahatavaran kulutus kasvaa 1.0 ->1,3 m3
- Puulevyjen ja puuinsinöörilevyjen käyttö kasvaa +30 %
- Puutuotealan jalostusarvo nousee +30 %
- Puun markkinaosuus uudistalonrakentamisessa nousee + 15 %-yksikköä
- Puun markkinaosuus nousee ammattirakentamisessa
  - kerrostaloissa + 20 %-yksikköä
  - suuret, julkiset tai hallimaiset rakennukset + 15 %-yksikköä.

Finnish Wood

Metsäteollisuus

Lähtökohta puurakentamisen osaamisen ja kilpailukyvyn parantamiselle

Puurakentamisen kansainvälinen kilpailukyky

Rakentamisen tuleva säädöskehitys

Puurakentamisen osaaminen

Puupohjaisten ratkaisujen kehittäminen ja tarjonta

YM:n normityöryhmä
Ympäristötetujen hyödyntäminen

Palaute rakennusliikkeiltä ja rakennuttajilta

Alan oma osaaminen ja siihen liittyvät palvelut rakennusalan ammattilaisille

Alan edistyksellisimpien IT-ratkaisujen hyödyntäminen ja kehittäminen

Yrityskohtaiset kehityshankkeet ja yhteiset tutkimushankkeet

Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan seuraavia asioita:

1. Puualan voimat kokoon yhteisellä ammattilaisten tietopalvelulla
  - Puu käytön helppous ja osaaminen vähintään kilpailijoiden tasolle
2. Alan tuote- ja ratkaisutarjonta rakentamiseen vähintään kilpailijoiden tasolle avoimella puuelementtistandardilla
  - Uskottava tarjonta, hyvät kilpailuttamismahdollisuudet
3. Lukuisia toteutettuja esimerkkikohteita
  - Kilpailukyvyyn osoittaminen käytännössä
4. Määräykset ja niiden tulkinnat kuntoon
  - Puu samalle viivalle palomääräyksissä, energia- ja ympäristöasioista puulle kansainvälistä etumatkaa
5. Puurakentamisen professuurit ja puu tasavertaiseksi rakennusalan opetuksessa
  - Puu on vähintään yhtä helppo, luotettava ja kannattava vaihtoehto kuin muutkin

Rakennusinsinööreillä ja arkkitehdeilla on korostunut rooli

- Rakennusinsinöörit ja arkkitehdit toimivat prosessissa tyypillisesti keskeisissä solmu- ja päätöksentekokohtodissa
  - Hankesuunnittelu
  - Rakennuttajakonsultointi
  - Rakennus- ja rakennesuunnittelu
  - Työmaa.
- He haluavat varmistaa omat toimintansa kannattavuuden ja riskittömyyden.
- Halutaan teknisesti varmoja ja helposti toteutettavia ratkaisuja riskien minimoimiseksi ja oman liiketoiminnan kannattavuuden turvaamiseksi.

Osaaminen, koulutus ja tutkimusresurssit

- Tutkijakoulutus ja huippututkimus
- Tutkimusrahoitus ja ohjelmat
- Suunnittelijapätevyydet
- Rakennusinsinöörikoulutus (DI)
- Puurakentamisen opetus kaikilla tasoilla
- Opettajien koulutus
- Rakennusvalvonnan tulkintarajat

Finnish Wood
Research

**Teollisen
puuelementtirakentamisen
yhteistutkimushanke
TEPUTU**

Finnish Wood
Research

Ehdotus pähkinänkuoressa – taustaa

- Puurakentamisen merkittävin kasvupotentiaali on ammattikysynnän kasvattamisessa
  - Kerrostalot sekä teollisuus ja liikerakentaminen merkittävä osa sitä
  - Rakentamisen tiivistyminen tulee lisäämään kerrostalorakentamista
- 90-luvun puukerrostalorakentamisen kehitys loi vääriä mielikuvia puun kilpailukyvyistä
- Lukuisat ulkomaiset esimerkit puhuvat puun kilpailukyvyyn puolesta
- Tarvitaan vaihtoehtoisten teollisten puisten ratkaisujen tarjontaa
- Betonirakentaminen luonut avoimen järjestelmän toimintakulttuurin
  - Yhteinen kieli ja kokemusmaailma
  - Kilpailuttamismahdollisuudet
  - Yhteensopivuus
  - Kilpailukykyinen
- Avoimen puurakennusjärjestelmän kehitys toiminut ohjeistuksen pohjana mutta ei ole johtanut kaupalliseen menestykseen, tarvitaan teollisia ratkaisuja
- Rakentamisen IT-pohjaiset työkalut kehittyvät jatkuvasti ja puutuotealan tulee hyödyntää ja kehittää edistyneisimmät ratkaisut.
- Myös rakentamisen määräyskehitys etenee ja edellyttää uusia ratkaisuja

Finnish Wood

Metsäteollisuus

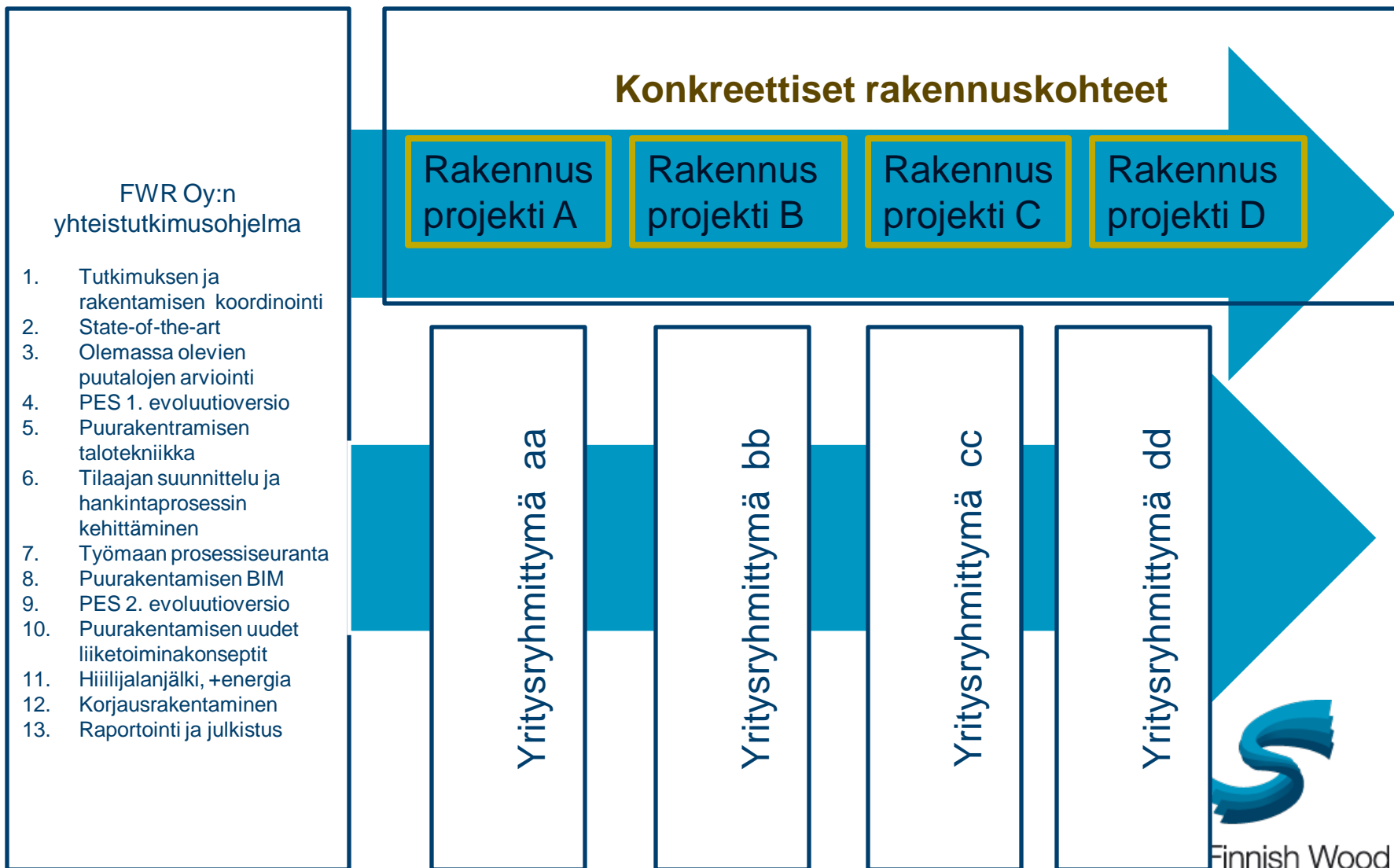
TEPUTU hankkeen konkreettisenä tuloksena syntyvät

- RunkoPES määrittelyt
- Vuoden 2012 vaatimustasoa olevien rakenneteknisten ratkaisujen yleiset sovellukset suunnitteluohjeina ja tuotemallipohjaisina IT-työkaluina
- Tutkitut ja mitatut pilottikohteet, jossa ratkaisut testataan
- Puurakentamiselle sovitettut ja optimoidut talotekniset ratkaisut
- Perusteet puukerrostalorakentamisen uusille liiketoimintamalleille

Finnish Wood
Research

Puurakentamisen yhteistutkimusohjelma osana konkreettisia rakennusprojekteja

Finnish Wood
Research

TEPUTU-hanke lyhyesti 1/2

Aikataulu:	1.6.2010 -31.5.2013 (3 vuotta)
Budjetti:	1,6 M€
Rahoittajat:	TEKES, Suomen Metsäsäätiö, FWR Oy osakasyritykset, Puuinfo Oy, partneriyritykset

Finnish Wood
Research

TEPUTU-hanke lyhyesti 2/2

Tutkimuslaitokset: TTY, AY, OY, VTT, OAMK, TAMK, Symbioosi Oy

Strategiset partnerit: RYM Oy, Senaatti kiinteistö, Woodpolis

Yrityspartnerit: Finnmap Consulting, Virtual Systems, Vertex, Ramboll, Skanska, Tekla, FutureCAD

Finnish Wood
Research

RunkoPES

Finnish Wood
Research

Mikä on RunkoPES

- Standardoi puuelementtirakentamista
- RunkoPES ei määrittele rakennetyyppejä.
- Toimii lähtökohtana alan kilpailukyvyn tehostamiselle, puuelementtirakentamisen tutkimukselle ja kehitykselle sekä yrityskohtaisille ratkaisuille.
- Teollisen ammattirakentamisen järjestelmä

Finnish Wood
Research

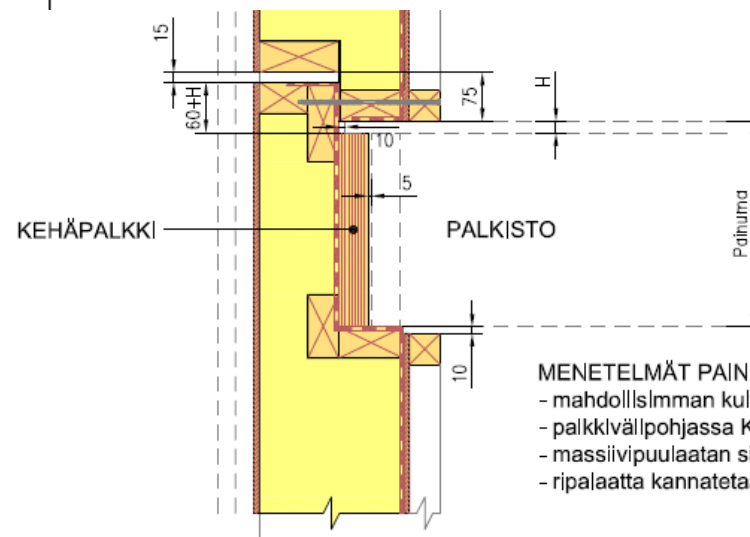
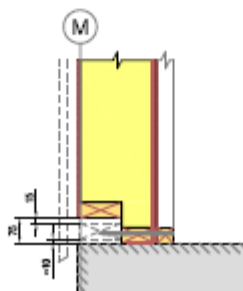
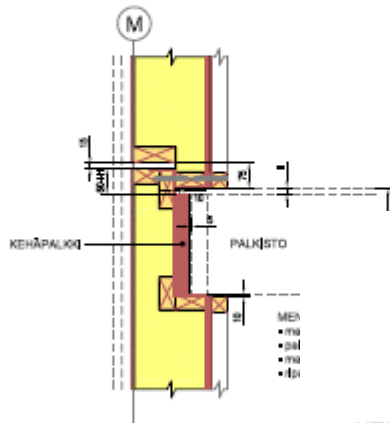
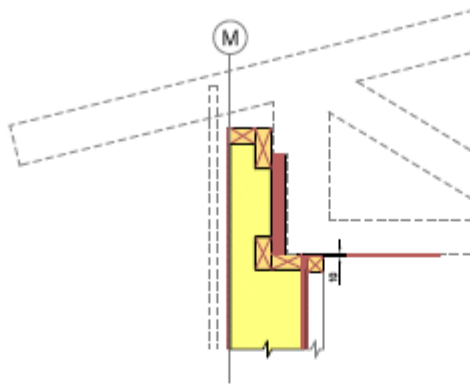
Miksi on RunkoPES

- Nopeuttaa elementtien asennusta
- Mahdollistaa elementtien hankinnan usealta eri toimittajilta samaan kohteeseen
- Varmistetaan talojen ilmatiiviys-, kosteus- , palo- ja äänitekninen toiminta.
- Helpottaa suunnittelua
- Mahdollistaa tietomallinnuksen kehittämisen

Finnish Wood
Research

RunkoPES luodaan vakioimalla rakenteiden väliset liittymät.

MENETELMÄT PAINUMAN MINIMOINTIIN

- mahdollisimman kulva puutavara
- palkkivälipohjassa Kerto-Q-palkki kehäpalkkina
- massiivipuulaatan sijaan käytetään ripalaattaa
- ripalaatta kannatetaan kansilevystä

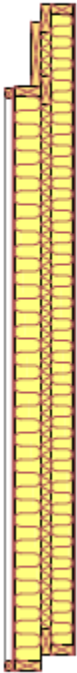
Finnish Wood
Research

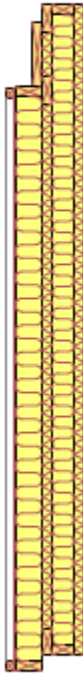
Rakenneratkaisut toteutetaan yrityskohtaisesti

Alla eräitä mahdollisia esimerkkejä passiivitalojen seinätyypeistä

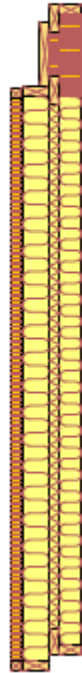
Elementti
US201

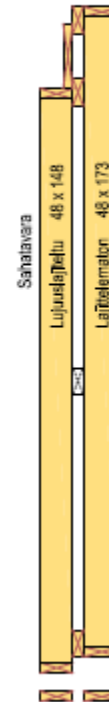
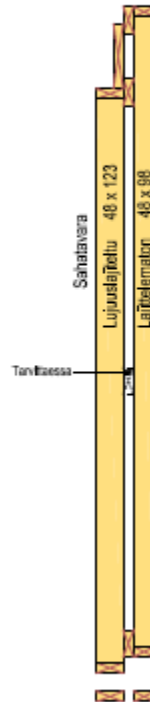
Elementti
US202

Elementti
US203

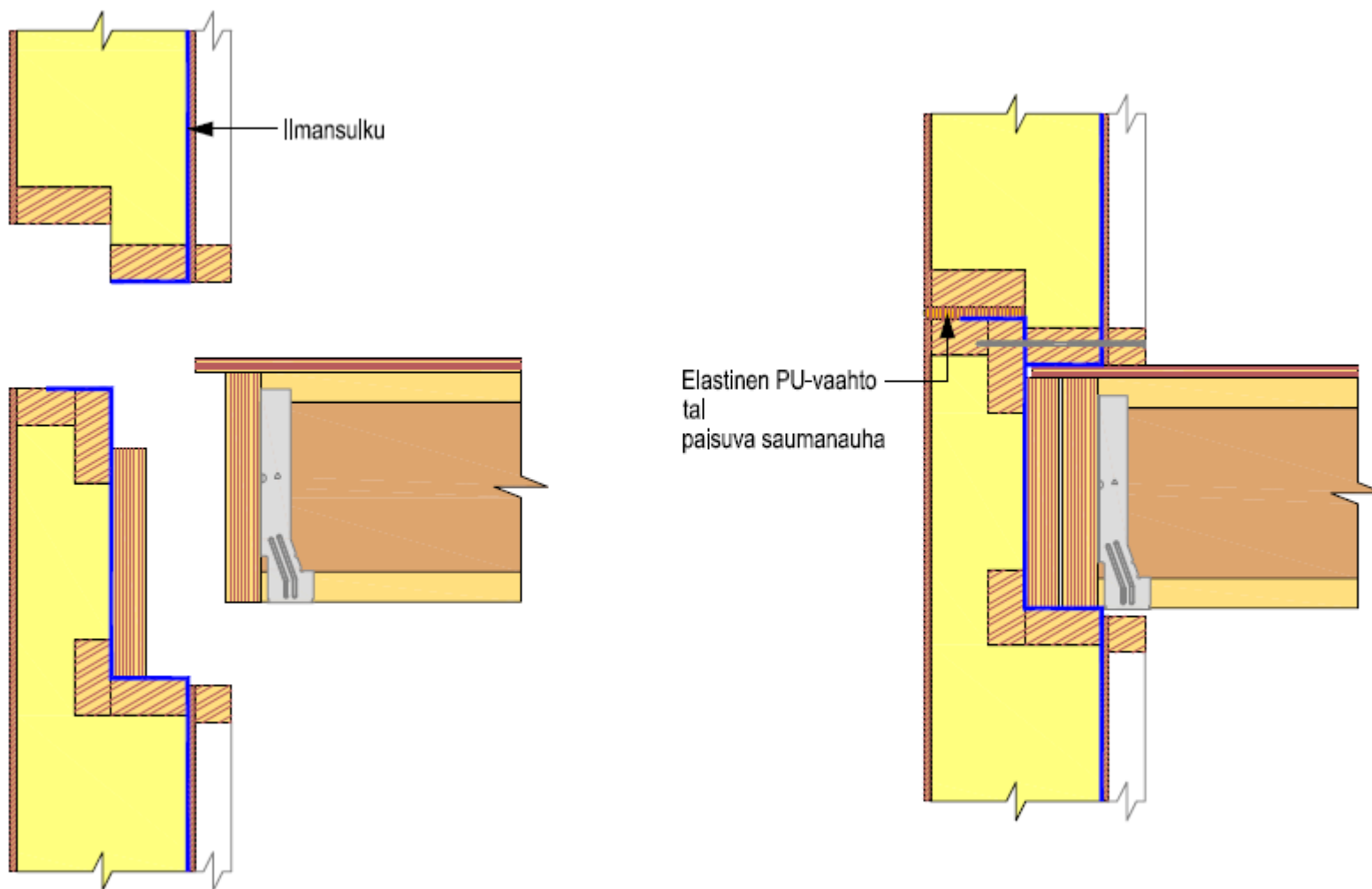

RUNKO VAIHTOEHTOJA

Finnish Wood
Research

Vakioliitostekniikka mahdollistaa elementtisaumojen vakiotiivistysmenetelmien kehittämisen

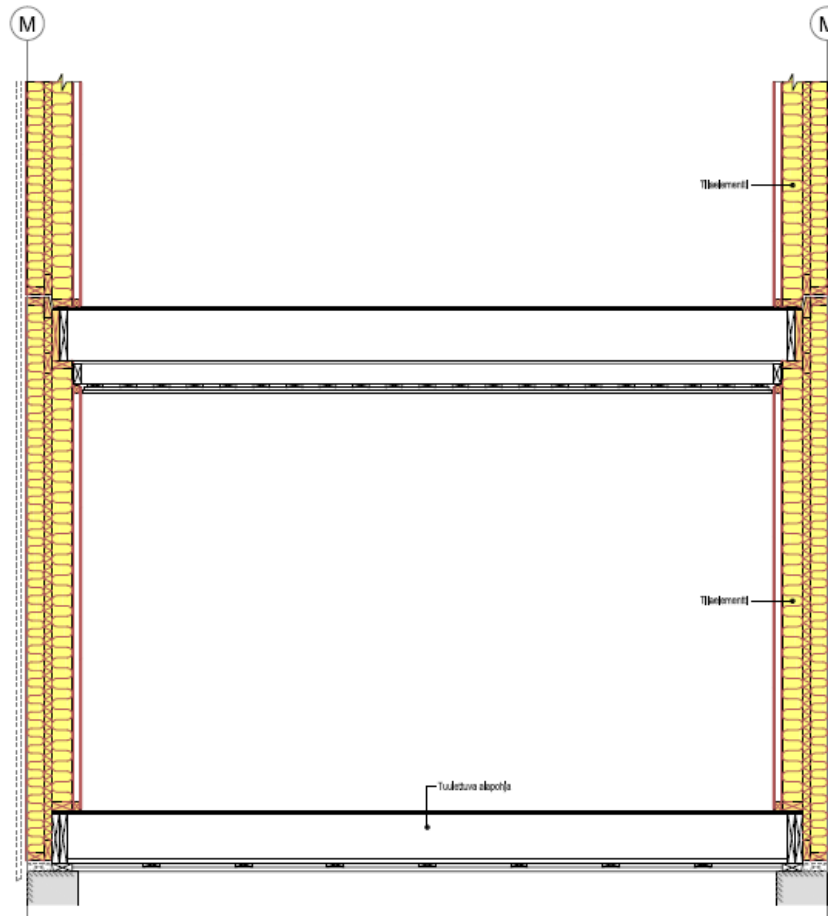
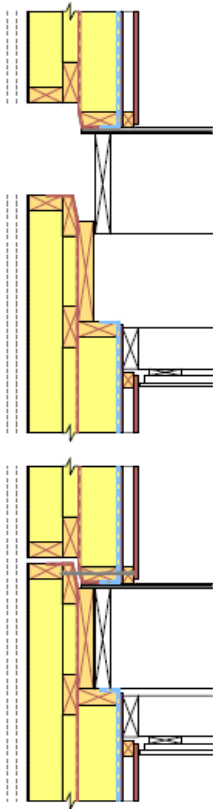

Finnish Wood
Research

Soveltuu myös tilaelementtiratkaisuihin

TILAELEMENTTI

Kokonaan esiteilyt rakenteita julkisissa rakennuksissa myös tilaelementteihin

Finnish Wood
Research

Miten RunkoPES kehitys etenee

- Käsillä oleva dokumentaatio on kehitysversio 1.0
- Järjestelmän kehitys on osa FWR Oy:n laajempaa puuelementtirakentamisen yhteistutkimusohjelmaa TEPUTU.
- Hankkeeseen osallistuvat yritykset käyttävät ratkaisuja meneillään olevissa omilla kehitys- ja rakennushankkeissaan.
- Tutkimushanke on valmis vuonna 2013 ja RunkoPES tulee vapaasti käytettäväksi

Finnish Wood
Research

Yhteenveto

Finnish Wood
Research

YHTEENVETO

- Puurakentamiseen luodaan laaja, kilpailukykyinen teollisten ratkaisujen tarjonta ammattirakentamiseen, erityisesti kerrostalo- ja toimistorakentamiseen.
- FWR Oy:n tutkimushankkeessa synnytetään puuelementtirakentamisen yhtenäinen ja avoin rakentamisjärjestelmä suunnitteluohjeineen ja liiketoimintamalleineen, joilla mahdollistetaan yritys kohtaisten, kaupallisten puurakentamisen ratkaisujen tarjonta.
- Puuelementtirakentamisen kilpailukyvyyn ja kannattavuuden takaavat koulutetut, osaavat ja innostuneet ammattilaiset.

Finnish Wood
Research